UNIT 11 | PENDIDIKAN MORAL TINGKATAN 1 | SESI 2026

Masyarakat Prihatin Alam Terpelihara

Berstruktur dan esei pendek

Alam sekitar yang terpelihara menyokong kehidupan manusia, haiwan dan tumbuhan. Dalam unit ini, kamu akan memilih amalan penjagaan yang sesuai, menjelaskan kepentingannya serta meramalkan kesan pengabaian. Kamu juga akan menghuraikan perasaan berdasarkan pengalaman dan melaksanakan aktiviti kecil bersama orang lain secara proaktif serta selamat.

Nama: _____ Kelas: _____

Tarikh: _____

Skop unit buku teks KPM hlm. 123-134 | KSSM

Latihan asli, bukan soalan rasmi atau ramalan peperiksaan. Tahap soalan dan markah ialah panduan latihan kendiri.

10 berstruktur + 5 esei pendek | 100 markah latihan

Tulis jawapan sendiri sebelum membaca contoh jawapan. Jelaskan tindakan, alasan, perasaan atau kesan mengikut kehendak soalan. Markah ini bukan format atau skema rasmi peperiksaan.

Gunakan kertas tambahan jika perlu. Model jawapan menunjukkan satu jawapan yang mungkin. Guru boleh mempertimbangkan isi alternatif yang tepat.

Semakan kendiri: tandakan setiap isi berbeza sekali sahaja. Jika kriteria F dan H digunakan, huraian H perlu menyokong fakta F yang berkaitan.

Bahagian A | 10 soalan berstruktur

M11S01 | 11.1

Mudah | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 123-134 | Rujukan 3.4.1

Kelas Ria mempunyai banyak kertas bersih yang hanya digunakan pada satu bahagian. Kertas itu tidak mengandungi maklumat peribadi. Murid memerlukan kertas untuk membuat draf.

(a) Nyatakan dua amalan yang boleh mengurangkan pembaziran dalam situasi ini. [2 markah]

(b) Jelaskan dua sebab amalan tersebut sesuai. [4 markah]

M11S02 | 11.2

Mudah | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 123-134 | Rujukan 3.4.2

Penduduk menjaga sebuah kawasan hijau kecil yang mempunyai pokok teduhan dan tumbuhan tempat hidupan kecil berlindung. Ruang itu juga digunakan untuk berehat.

(a) Nyatakan dua manfaat kawasan hijau dalam rangsangan. [2 markah]

(b) Huraikan dua kepentingan mengekalkan penjagaan kawasan tersebut. [4 markah]

M11S03 | 11.3

Mudah | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 123-134 | Rujukan 3.4.3

Selepas sebuah acara, pembungkus makanan ditinggalkan berhampiran saluran air. Angin boleh membawa bahan itu ke dalam saluran.

(a) Nyatakan satu punca masalah dan satu perubahan yang mungkin berlaku. [2 markah]

(b) Huraikan dua kesan munasabah daripada pengabaian itu. [4 markah]

M11S04 | 11.4

Mudah | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 123-134 | Rujukan 3.4.4, 3.4.1

Kumpulan Nora telah menggunakan semula dua puluh helaian kertas bersih untuk nota. Mereka gembira dengan hasil kecil itu dan ingin meneruskannya.

(a) Nyatakan satu perasaan munasabah dan satu sebab. [2 markah]

(b) Cadangkan dua langkah susulan berserta sebab untuk meneruskan amalan. [4 markah]

M11S05 | 11.1

Sederhana | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 123-134 | Rujukan 3.4.1, 3.4.2

Keluarga Haris mahu membeli botol minuman baharu kerana reka bentuknya menarik. Botol yang ada masih sesuai, bersih dan selamat digunakan.

(a) Nyatakan dua perkara yang patut dipertimbangkan sebelum pembelian. [2 markah]

(b) Huraikan dua cadangan yang menyokong penggunaan sumber secara cermat. [4 markah]

M11S06 | 11.3

Sederhana | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 123-134 | Rujukan 3.4.2, 3.4.3

Sebuah taman mempunyai kawasan tanaman yang jelas dipisahkan daripada laluan. Beberapa pengunjung memijak tanaman untuk mengambil jalan pintas.

(a) Nyatakan satu perlakuan yang menjejaskan alam dan satu pihak atau hidupan yang boleh terjejas. [2 markah]

(b) Huraikan dua kesan yang mungkin berlaku jika amalan itu diteruskan. [4 markah]

M11S07 | 11.5

Sederhana | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 123-134 | Rujukan 3.4.1

Kelab alam sekitar mahu mengumpulkan bahan kitar semula. Pusat berdekatan hanya menerima jenis bahan tertentu dan meminta bahan disediakan mengikut panduannya.

(a) Nyatakan dua maklumat yang perlu disemak sebelum pengumpulan. [2 markah]

(b) Cadangkan dua langkah pelaksanaan berserta sebab. [4 markah]

M11S08 | 11.4

Sederhana | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 123-134 | Rujukan 3.4.4, 3.4.1

Selepas aktiviti penjagaan tanaman, Chen berasa bangga tetapi masih bimbang kerana jadual penyiraman semasa cuti belum dipersetujui.

(a) Nyatakan dua perasaan yang munasabah dalam situasi ini. [2 markah]

(b) Huraikan dua tindakan yang menyalurkan perasaan itu secara membina. [4 markah]

M11S09 | 11.5

Cabaran | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 123-134 | Rujukan 3.4.1

Kumpulan murid mahu membersihkan kawasan berhampiran kolam. Penyelia mendapati tanah licin dan terdapat bekas cecair yang tidak dikenali. Aktiviti alternatif di ruang berbumbung tersedia.

(a) Nyatakan dua risiko yang dikenal pasti oleh penyelia. [2 markah]

(b) Jelaskan dua keputusan yang selamat berserta sebab. [4 markah]

M11S10 | 11.5

Cabaran | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 123-134 | Rujukan 3.4.1

Kumpulan A menghasilkan banyak poster tetapi penggunaan kertas baharu tidak berubah. Kumpulan B menyediakan sudut draf guna semula dan mencatat penggunaan selama seminggu.

(a) Nyatakan dua jenis bukti yang lebih berkait dengan pengurangan pembaziran. [2 markah]

(b) Huraikan dua penambahbaikan yang boleh dicadangkan kepada Kumpulan A. [4 markah]

Bahagian B | 5 esei pendek

Rancang isi, tulis dan semak. Gunakan penerangan atau contoh yang relevan dengan soalan.

M11E01 | 11.1

Mudah | 8 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 123-134 | Rujukan 3.4.1

Keluarga kamu mahu mengurangkan pembaziran ketika menyediakan bekal dan bahan belajar. Mereka mempunyai bekas guna semula serta kertas bersih yang masih boleh digunakan.

Huraikan empat amalan harian yang sesuai, dengan satu sebab bagi setiap amalan.

Rangka bantuan

1. Kenal pasti pihak yang terlibat dan keperluan dalam situasi.
2. Susun empat isi berbeza serta sebab atau kesan bagi setiap isi.
3. Semak kaitan dengan situasi, keselamatan dan alternatif yang munasabah.

M11E02 | 11.2

Mudah | 8 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 123-134 | Rujukan 3.4.2

Sebuah komuniti mahu mengekalkan kawasan hijau dan mengurangkan pembaziran sumber. Sesetengah penduduk bertanya mengapa usaha itu perlu dilakukan secara berterusan.

Jelaskan empat kepentingan menjaga alam sekitar, dengan huraian yang berkait dengan komuniti tersebut.

Rangka bantuan

1. Kenal pasti pihak yang terlibat dan keperluan dalam situasi.
2. Susun empat isi berbeza serta sebab atau kesan bagi setiap isi.
3. Semak kaitan dengan situasi, keselamatan dan alternatif yang munasabah.

M11E03 | 11.3

Sederhana | 8 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 123-134 | Rujukan 3.4.3

Di sebuah kawasan rekreasi, sampah ditinggalkan di longkang, tanaman dipijak, air paip dibiarkan mengalir dan barang yang masih baik dibuang selepas sekali guna.

Ramalkan empat kesan munasabah, satu bagi setiap perlakuan. Jelaskan hubungan sebab dan akibat tanpa membuat kepastian melampau.

Rangka bantuan

1. Kenal pasti pihak yang terlibat dan keperluan dalam situasi.
2. Susun empat isi berbeza serta sebab atau kesan bagi setiap isi.
3. Semak kaitan dengan situasi, keselamatan dan alternatif yang munasabah.

M11E04 | 11.4

Sederhana | 8 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 123-134 | Rujukan 3.4.4, 3.4.1

Kumpulan kamu berjaya menyediakan sudut kertas guna semula. Rakan mula menggunakannya, tetapi ada bahan tidak sesuai bercampur dan ahli bimbang amalan itu tidak bertahan lama.

Huraikan dua perasaan munasabah dan dua tindakan susulan. Berikan satu sebab bagi setiap isi.

Rangka bantuan

1. Kenal pasti pihak yang terlibat dan keperluan dalam situasi.
2. Susun empat isi berbeza serta sebab atau kesan bagi setiap isi.
3. Semak kaitan dengan situasi, keselamatan dan alternatif yang munasabah.

M11E05 | 11.5

Cabaran | 8 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 123-134 | Rujukan 3.4.1

Kelab mempunyai satu minggu untuk melaksanakan projek alam sekitar yang kecil. Tiada bajet membeli peralatan baharu. Aktiviti mesti selamat, melibatkan rakan dan mempunyai hasil yang boleh disemak.

Rancang empat langkah projek yang memenuhi syarat tersebut. Berikan sebab bagi setiap langkah.

Rangka bantuan

1. Kenal pasti pihak yang terlibat dan keperluan dalam situasi.
2. Susun empat isi berbeza serta sebab atau kesan bagi setiap isi.
3. Semak kaitan dengan situasi, keselamatan dan alternatif yang munasabah.

Model jawapan dan panduan semakan

Bandingkan jawapan anda dengan kriteria. Beri markah hanya bagi isi yang benar-benar terdapat dalam jawapan sendiri. Jangan beri dua markah untuk idea yang sama.

M11S01 | 11.1

Skop unit buku teks KPM hlm. 123-134 | Rujukan 3.4.1

(a) Nyatakan dua amalan yang boleh mengurangkan pembaziran dalam situasi ini.

Contoh jawapan

Menggunakan bahagian kosong untuk draf; Menyemak keperluan sebelum mengambil kertas baharu.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Menggunakan bahagian kosong untuk draf

☐ P2 (1 markah): Menyemak keperluan sebelum mengambil kertas baharu

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M11S01 (b) Jelaskan dua sebab amalan tersebut sesuai.

Contoh jawapan

Kertas yang masih berguna dimanfaatkan. Keperluan draf dapat dipenuhi tanpa terus menggunakan helaian baharu.

Penggunaan sumber menjadi lebih cermat. Murid belajar menilai keperluan sebenar dan mengelakkan pembuangan bahan yang masih sesuai.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Kertas yang masih berguna dimanfaatkan

☐ P2 (1 markah): Keperluan draf dapat dipenuhi tanpa terus menggunakan helaian baharu

☐ P3 (1 markah): Penggunaan sumber menjadi lebih cermat

☐ P4 (1 markah): Murid belajar menilai keperluan sebenar dan mengelakkan pembuangan bahan yang masih sesuai

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M11S02 | 11.2

Skop unit buku teks KPM hlm. 123-134 | Rujukan 3.4.2

(a) Nyatakan dua manfaat kawasan hijau dalam rangsangan.

Contoh jawapan

Memberikan teduhan atau ruang rehat kepada penduduk; Menyokong habitat hidupan kecil.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Memberikan teduhan atau ruang rehat kepada penduduk

☐ P2 (1 markah): Menyokong habitat hidupan kecil

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M11S02 (b) Huraikan dua kepentingan mengekalkan penjagaan kawasan tersebut.

Contoh jawapan

Penduduk dapat menikmati ruang yang lebih selesa. Pokok dan keadaan yang terurus menyokong kegiatan rehat di tempat yang sesuai.

Habitat dapat dipelihara. Hidupan kecil masih mempunyai tumbuhan atau tempat berlindung yang diperlukan.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Penduduk dapat menikmati ruang yang lebih selesa

☐ P2 (1 markah): Pokok dan keadaan yang terurus menyokong kegiatan rehat di tempat yang sesuai

☐ P3 (1 markah): Habitat dapat dipelihara

☐ P4 (1 markah): Hidupan kecil masih mempunyai tumbuhan atau tempat berlindung yang diperlukan

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M11S03 | 11.3

Skop unit buku teks KPM hlm. 123-134 | Rujukan 3.4.3

(a) Nyatakan satu punca masalah dan satu perubahan yang mungkin berlaku.

Contoh jawapan

Pembungkus makanan ditinggalkan tanpa diurus; Bahan itu boleh masuk dan menghalang saluran air.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Pembungkus makanan ditinggalkan tanpa diurus

☐ P2 (1 markah): Bahan itu boleh masuk dan menghalang saluran air

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M11S03 (b) Huraikan dua kesan munasabah daripada pengabaian itu.

Contoh jawapan

Aliran air boleh terganggu. Bahan yang terkumpul berpotensi menyekat laluan air bergantung pada keadaan setempat.

Keselesaan kawasan menurun. Pengguna seterusnya menghadapi sampah dan kerja pembersihan bertambah.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Aliran air boleh terganggu

☐ P2 (1 markah): Bahan yang terkumpul berpotensi menyekat laluan air bergantung pada keadaan setempat

☐ P3 (1 markah): Keselesaan kawasan menurun

☐ P4 (1 markah): Pengguna seterusnya menghadapi sampah dan kerja pembersihan bertambah

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M11S04 | 11.4

Skop unit buku teks KPM hlm. 123-134 | Rujukan 3.4.4, 3.4.1

(a) Nyatakan satu perasaan munasabah dan satu sebab.

Contoh jawapan

Berasa puas atau bangga; Kertas yang masih sesuai berjaya digunakan semula.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Berasa puas atau bangga

☐ P2 (1 markah): Kertas yang masih sesuai berjaya digunakan semula

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M11S04 (b) Cadangkan dua langkah susulan berserta sebab untuk meneruskan amalan.

Contoh jawapan

Sediakan tempat yang jelas untuk kertas guna semula. Rakan mudah menemui dan menggunakan bahan yang sesuai apabila memerlukannya.

Bahagikan tugas semakan secara bergilir dengan izin guru. Amalan dapat dijaga bersama tanpa membebankan seorang murid sahaja.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Sediakan tempat yang jelas untuk kertas guna semula

☐ P2 (1 markah): Rakan mudah menemui dan menggunakan bahan yang sesuai apabila memerlukannya

☐ P3 (1 markah): Bahagikan tugas semakan secara bergilir dengan izin guru

☐ P4 (1 markah): Amalan dapat dijaga bersama tanpa membebankan seorang murid sahaja

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M11S05 | 11.1

Skop unit buku teks KPM hlm. 123-134 | Rujukan 3.4.1, 3.4.2

(a) Nyatakan dua perkara yang patut dipertimbangkan sebelum pembelian.

Contoh jawapan

Keperluan sebenar terhadap botol tambahan; Keadaan serta kebolehgunaan botol sedia ada.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Keperluan sebenar terhadap botol tambahan

☐ P2 (1 markah): Keadaan serta kebolehgunaan botol sedia ada

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M11S05 (b) Huraikan dua cadangan yang menyokong penggunaan sumber secara cermat.

Contoh jawapan

Terus menggunakan botol sedia ada yang sesuai. Tindakan ini mengelakkan pembelian serta pembuangan yang tidak perlu.

Rancang pembelian hanya apabila ada keperluan munasabah. Keluarga memenuhi keperluan tanpa mengumpulkan barang berlebihan kerana tertarik kepada reka bentuk sahaja.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Terus menggunakan botol sedia ada yang sesuai

☐ P2 (1 markah): Tindakan ini mengelakkan pembelian serta pembuangan yang tidak perlu

☐ P3 (1 markah): Rancang pembelian hanya apabila ada keperluan munasabah

☐ P4 (1 markah): Keluarga memenuhi keperluan tanpa mengumpulkan barang berlebihan kerana tertarik kepada reka bentuk sahaja

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M11S06 | 11.3

Skop unit buku teks KPM hlm. 123-134 | Rujukan 3.4.2, 3.4.3

(a) Nyatakan satu perlakuan yang menjejaskan alam dan satu pihak atau hidupan yang boleh terjejas.

Contoh jawapan

Memijak tanaman untuk mengambil jalan pintas; Tumbuhan atau hidupan yang bergantung pada kawasan itu.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Memijak tanaman untuk mengambil jalan pintas

☐ P2 (1 markah): Tumbuhan atau hidupan yang bergantung pada kawasan itu

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M11S06 (b) Huraikan dua kesan yang mungkin berlaku jika amalan itu diteruskan.

Contoh jawapan

Tanaman boleh rosak akibat pijakan berulang. Ruang hijau kehilangan sebahagian fungsi dan keadaannya menjadi kurang terpelihara.

Pengguna lain kehilangan kawasan yang selesa dinikmati. Kerosakan memerlukan usaha pemulihan serta mengurangkan manfaat ruang kepada masyarakat.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Tanaman boleh rosak akibat pijakan berulang

☐ P2 (1 markah): Ruang hijau kehilangan sebahagian fungsi dan keadaannya menjadi kurang terpelihara

☐ P3 (1 markah): Pengguna lain kehilangan kawasan yang selesa dinikmati

☐ P4 (1 markah): Kerosakan memerlukan usaha pemulihan serta mengurangkan manfaat ruang kepada masyarakat

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M11S07 | 11.5

Skop unit buku teks KPM hlm. 123-134 | Rujukan 3.4.1

(a) Nyatakan dua maklumat yang perlu disemak sebelum pengumpulan.

Contoh jawapan

Jenis bahan yang diterima pusat; Cara bahan perlu disediakan atau diasingkan.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Jenis bahan yang diterima pusat

☐ P2 (1 markah): Cara bahan perlu disediakan atau diasingkan

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M11S07 (b) Cadangkan dua langkah pelaksanaan berserta sebab.

Contoh jawapan

Sediakan panduan ringkas berdasarkan arahan pusat. Peserta dapat membawa bahan yang sesuai dan mengurangkan campuran yang tidak diterima.

Atur pengumpulan serta penghantaran bersama guru atau penjaga. Tugas dapat dijalankan secara terancang tanpa murid mengendalikan bahan atau perjalanan yang tidak sesuai.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Sediakan panduan ringkas berdasarkan arahan pusat

☐ P2 (1 markah): Peserta dapat membawa bahan yang sesuai dan mengurangkan campuran yang tidak diterima

☐ P3 (1 markah): Atur pengumpulan serta penghantaran bersama guru atau penjaga

☐ P4 (1 markah): Tugas dapat dijalankan secara terancang tanpa murid mengendalikan bahan atau perjalanan yang tidak sesuai

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M11S08 | 11.4

Skop unit buku teks KPM hlm. 123-134 | Rujukan 3.4.4, 3.4.1

(a) Nyatakan dua perasaan yang munasabah dalam situasi ini.

Contoh jawapan

Bangga terhadap usaha penjagaan yang telah dilakukan; Bimbang tentang penjagaan ketika cuti.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Bangga terhadap usaha penjagaan yang telah dilakukan

☐ P2 (1 markah): Bimbang tentang penjagaan ketika cuti

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M11S08 (b) Huraikan dua tindakan yang menyalurkan perasaan itu secara membina.

Contoh jawapan

Menghargai bantuan semua peserta. Pengiktirafan kerjasama menunjukkan kebanggaan yang sederhana tanpa mengambil semua kredit.

Membincangkan jadual sesuai dengan penyelia sebelum cuti. Kebimbangan digunakan untuk merancang kesinambungan tanpa meminta murid datang bersendirian tanpa izin.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Menghargai bantuan semua peserta

☐ P2 (1 markah): Pengiktirafan kerjasama menunjukkan kebanggaan yang sederhana tanpa mengambil semua kredit

☐ P3 (1 markah): Membincangkan jadual sesuai dengan penyelia sebelum cuti

☐ P4 (1 markah): Kebimbangan digunakan untuk merancang kesinambungan tanpa meminta murid datang bersendirian tanpa izin

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M11S09 | 11.5

Skop unit buku teks KPM hlm. 123-134 | Rujukan 3.4.1

(a) Nyatakan dua risiko yang dikenal pasti oleh penyelia.

Contoh jawapan

Tanah licin berhampiran kolam; Bekas cecair yang tidak diketahui kandungannya.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Tanah licin berhampiran kolam

☐ P2 (1 markah): Bekas cecair yang tidak diketahui kandungannya

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M11S09 (b) Jelaskan dua keputusan yang selamat berserta sebab.

Contoh jawapan

Tangguhkan kerja di kawasan berisiko dan pilih aktiviti alternatif. Matlamat menjaga alam masih boleh diteruskan tanpa mendedahkan murid kepada risiko terjatuh.

Maklumkan lokasi bekas kepada pihak yang sesuai tanpa menyentuhnya. Kandungan tidak diketahui perlu diurus dengan kaedah selamat dan bukan diuji oleh murid.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Tangguhkan kerja di kawasan berisiko dan pilih aktiviti alternatif

☐ P2 (1 markah): Matlamat menjaga alam masih boleh diteruskan tanpa mendedahkan murid kepada risiko terjatuh

☐ P3 (1 markah): Maklumkan lokasi bekas kepada pihak yang sesuai tanpa menyentuhnya

☐ P4 (1 markah): Kandungan tidak diketahui perlu diurus dengan kaedah selamat dan bukan diuji oleh murid

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M11S10 | 11.5

Skop unit buku teks KPM hlm. 123-134 | Rujukan 3.4.1

(a) Nyatakan dua jenis bukti yang lebih berkait dengan pengurangan pembaziran.

Contoh jawapan

Catatan penggunaan kertas yang digunakan semula; Pemerhatian perubahan amalan mengambil kertas baharu.

Semak isi penting

□ P1 (1 markah): Catatan penggunaan kertas yang digunakan semula

□ P2 (1 markah): Pemerhatian perubahan amalan mengambil kertas baharu

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M11S10 (b) Huraikan dua penambahbaikan yang boleh dicadangkan kepada Kumpulan A.

Contoh jawapan

Semak punca murid masih mengambil kertas baharu. Maklumat tentang masalah sebenar membantu memilih langkah yang lebih sesuai daripada menambah poster sahaja.

Gabungkan penerangan dengan kemudahan guna semula dan semakan berkala. Murid mempunyai cara praktikal untuk bertindak dan kumpulan dapat menilai sama ada amalan berubah.

Semak isi penting

□ P1 (1 markah): Semak punca murid masih mengambil kertas baharu

□ P2 (1 markah): Maklumat tentang masalah sebenar membantu memilih langkah yang lebih sesuai daripada menambah poster sahaja

□ P3 (1 markah): Gabungkan penerangan dengan kemudahan guna semula dan semakan berkala

□ P4 (1 markah): Murid mempunyai cara praktikal untuk bertindak dan kumpulan dapat menilai sama ada amalan berubah

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M11E01 | 11.1

Skop unit buku teks KPM hlm. 123-134 | Rujukan 3.4.1

Huraikan empat amalan harian yang sesuai, dengan satu sebab bagi setiap amalan.

Contoh jawapan

Saya menggunakan bekas guna semula yang sesuai dan dijaga bersih untuk bekal. Amalan ini mengurangkan keperluan pembungkus sekali guna tanpa membeli bekas tambahan yang tidak diperlukan, sambil memastikan bekas yang dipilih masih memenuhi kegunaan sebenar keluarga.

Saya mengambil jumlah makanan yang munasabah berdasarkan keperluan. Perancangan hidangan membantu mengelakkan lebihan yang mungkin dibuang, maka pengurangan pembaziran bermula sebelum makanan disediakan dan bukan melalui paksaan makan melebihi kemampuan seseorang.

Saya menggunakan bahagian kosong kertas bersih untuk draf yang sesuai. Kertas tanpa maklumat peribadi masih dapat memenuhi keperluan belajar, jadi saya tidak perlu mengambil helaian baharu bagi setiap percubaan atau nota ringkas.

Saya menyemak bahan yang diterima pusat kitar semula bersama penjaga. Pengasingan mengikut panduan setempat membantu bahan dihantar melalui saluran sesuai, tetapi amalan ini melengkapi usaha mengurangkan penggunaan dan bukan alasan membeli secara berlebihan.

Semak isi penting

☐ F1 (1 markah): Saya menggunakan bekas guna semula yang sesuai dan dijaga bersih untuk bekal

☐ H1 (1 markah): Amalan ini mengurangkan keperluan pembungkus sekali guna tanpa membeli bekas tambahan yang tidak diperlukan, sambil memastikan bekas yang dipilih masih memenuhi kegunaan sebenar keluarga

☐ F2 (1 markah): Saya mengambil jumlah makanan yang munasabah berdasarkan keperluan

☐ H2 (1 markah): Perancangan hidangan membantu mengelakkan lebihan yang mungkin dibuang, maka pengurangan pembaziran bermula sebelum makanan disediakan dan bukan melalui paksaan makan melebihi kemampuan seseorang

☐ F3 (1 markah): Saya menggunakan bahagian kosong kertas bersih untuk draf yang sesuai

☐ H3 (1 markah): Kertas tanpa maklumat peribadi masih dapat memenuhi keperluan belajar, jadi saya tidak perlu mengambil helaian baharu bagi setiap percubaan atau nota ringkas

☐ F4 (1 markah): Saya menyemak bahan yang diterima pusat kitar semula bersama penjaga

☐ H4 (1 markah): Pengasingan mengikut panduan setempat membantu bahan dihantar melalui saluran sesuai, tetapi amalan ini melengkapi usaha mengurangkan penggunaan dan bukan alasan membeli secara berlebihan

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M11E02 | 11.2

Skop unit buku teks KPM hlm. 123-134 | Rujukan 3.4.2

Jelaskan empat kepentingan menjaga alam sekitar, dengan huraian yang berkait dengan komuniti tersebut.

Contoh jawapan

Penjagaan kawasan hijau membantu memelihara habitat hidupan. Tumbuhan serta ruang yang sesuai menyokong tempat berlindung dan keperluan hidupan tertentu, maka kerosakan tidak patut dianggap hanya menjejaskan rupa kawasan atau kepentingan manusia sahaja.

Persekitaran yang terurus memberi keselesaan kepada masyarakat. Penduduk boleh menjalankan kegiatan di tempat yang lebih bersih dan sesuai apabila sampah diurus serta tanaman dijaga, walaupun penyelenggaraan masih perlu diteruskan secara berkala.

Penggunaan cermat mengurangkan pembaziran sumber yang diperlukan. Air, kertas dan barang kegunaan perlu digunakan mengikut keperluan sebenar supaya usaha mendapatkan serta mengurus sumber itu tidak disia-siakan melalui penggunaan atau pembelian berlebihan.

Alam yang terpelihara memberi manfaat kepada generasi akan datang. Mereka juga memerlukan sumber dan ruang kehidupan yang baik, jadi keputusan hari ini perlu menimbang kesan masa depan tanpa mengabaikan keperluan munasabah masyarakat sekarang.

Semak isi penting

☐ F1 (1 markah): Penjagaan kawasan hijau membantu memelihara habitat hidupan

☐ H1 (1 markah): Tumbuhan serta ruang yang sesuai menyokong tempat berlindung dan keperluan hidupan tertentu, maka kerosakan tidak patut dianggap hanya menjejaskan rupa kawasan atau kepentingan manusia sahaja

☐ F2 (1 markah): Persekitaran yang terurus memberi keselesaan kepada masyarakat

☐ H2 (1 markah): Penduduk boleh menjalankan kegiatan di tempat yang lebih bersih dan sesuai apabila sampah diurus serta tanaman dijaga, walaupun penyelenggaraan masih perlu diteruskan secara berkala

☐ F3 (1 markah): Penggunaan cermat mengurangkan pembaziran sumber yang diperlukan

☐ H3 (1 markah): Air, kertas dan barang kegunaan perlu digunakan mengikut keperluan sebenar supaya usaha mendapatkan serta mengurus sumber itu tidak disia-siakan melalui penggunaan atau pembelian berlebihan

☐ F4 (1 markah): Alam yang terpelihara memberi manfaat kepada generasi akan datang

☐ H4 (1 markah): Mereka juga memerlukan sumber dan ruang kehidupan yang baik, jadi keputusan hari ini perlu menimbang kesan masa depan tanpa mengabaikan keperluan munasabah masyarakat sekarang

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M11E03 | 11.3

Skop unit buku teks KPM hlm. 123-134 | Rujukan 3.4.3

Ramalkan empat kesan munasabah, satu bagi setiap perlakuan. Jelaskan hubungan sebab dan akibat tanpa membuat kepastian melampau.

Contoh jawapan

Sampah dalam longkang boleh mengganggu aliran air. Bahan yang terkumpul berpotensi menyekat saluran dan menyumbang kepada limpahan dalam keadaan tertentu, tetapi keadaan sebenar turut bergantung pada faktor lain seperti hujan serta reka bentuk saliran.

Tanaman yang dipijak berulang kali boleh mengalami kerosakan. Kerosakan mengurangkan keadaan ruang hijau yang terpelihara dan mungkin mengganggu hidupan yang bergantung pada tanaman, lalu usaha pemulihan diperlukan untuk mengembalikan manfaat kawasan.

Air yang terus mengalir tanpa digunakan menjadi pembaziran. Sumber itu tidak memenuhi keperluan sesiapa ketika dibiarkan mengalir, maka penutupan paip atau laporan kebocoran diperlukan tanpa mendakwa seluruh bekalan pasti habis serta-merta.

Pembuangan barang yang masih sesuai boleh menambah bahan buangan. Barang kehilangan peluang untuk digunakan semula dan perlu diurus sebagai sisa, sedangkan menilai keperluan serta keadaan barang boleh mengurangkan pembelian dan pembuangan yang tidak perlu.

Semak isi penting

☐ F1 (1 markah): Sampah dalam longkang boleh mengganggu aliran air

☐ H1 (1 markah): Bahan yang terkumpul berpotensi menyekat saluran dan menyumbang kepada limpahan dalam keadaan tertentu, tetapi keadaan sebenar turut bergantung pada faktor lain seperti hujan serta reka bentuk saliran

☐ F2 (1 markah): Tanaman yang dipijak berulang kali boleh mengalami kerosakan

☐ H2 (1 markah): Kerosakan mengurangkan keadaan ruang hijau yang terpelihara dan mungkin mengganggu hidupan yang bergantung pada tanaman, lalu usaha pemulihan diperlukan untuk mengembalikan manfaat kawasan

☐ F3 (1 markah): Air yang terus mengalir tanpa digunakan menjadi pembaziran

☐ H3 (1 markah): Sumber itu tidak memenuhi keperluan sesiapa ketika dibiarkan mengalir, maka penutupan paip atau laporan kebocoran diperlukan tanpa mendakwa seluruh bekalan pasti habis serta-merta

☐ F4 (1 markah): Pembuangan barang yang masih sesuai boleh menambah bahan buangan

☐ H4 (1 markah): Barang kehilangan peluang untuk digunakan semula dan perlu diurus sebagai sisa, sedangkan menilai keperluan serta keadaan barang boleh mengurangkan pembelian dan pembuangan yang tidak perlu

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M11E04 | 11.4

Skop unit buku teks KPM hlm. 123-134 | Rujukan 3.4.4, 3.4.1

Huraikan dua perasaan munasabah dan dua tindakan susulan. Berikan satu sebab bagi setiap isi.

Contoh jawapan

Saya berasa puas apabila melihat rakan menggunakan kertas yang masih sesuai. Usaha kumpulan menghasilkan perubahan yang dapat diperhatikan dan mengurangkan keperluan mengambil kertas baharu bagi draf, walaupun hasilnya belum menyelesaikan semua masalah pembaziran dalam kelas.

Saya juga berasa bimbang tentang bahan tidak sesuai yang bercampur. Campuran itu boleh menyukarkan penggunaan dan menunjukkan panduan belum cukup jelas, jadi kebimbangan boleh dijadikan dorongan memperbaiki sistem tanpa menyalahkan atau memalukan peserta tertentu.

Saya mencadangkan label yang menerangkan jenis kertas yang boleh diletakkan. Panduan ringkas membantu rakan memilih kertas bersih tanpa maklumat peribadi, lalu sudut itu lebih mudah digunakan dengan betul daripada hanya mengharapkan semua orang memahami sendiri.

Saya berbincang dengan guru tentang tugas semakan secara bergilir. Pembahagian tanggungjawab yang munasabah membantu amalan diteruskan dan tidak membebankan seorang murid, manakala catatan hasil ringkas membolehkan kumpulan menilai perubahan serta menghargai kerjasama.

Semak isi penting

☐ F1 (1 markah): Saya berasa puas apabila melihat rakan menggunakan kertas yang masih sesuai

☐ H1 (1 markah): Usaha kumpulan menghasilkan perubahan yang dapat diperhatikan dan mengurangkan keperluan mengambil kertas baharu bagi draf, walaupun hasilnya belum menyelesaikan semua masalah pembaziran dalam kelas

☐ F2 (1 markah): Saya juga berasa bimbang tentang bahan tidak sesuai yang bercampur

☐ H2 (1 markah): Campuran itu boleh menyukarkan penggunaan dan menunjukkan panduan belum cukup jelas, jadi kebimbangan boleh dijadikan dorongan memperbaiki sistem tanpa menyalahkan atau memalukan peserta tertentu

☐ F3 (1 markah): Saya mencadangkan label yang menerangkan jenis kertas yang boleh diletakkan

☐ H3 (1 markah): Panduan ringkas membantu rakan memilih kertas bersih tanpa maklumat peribadi, lalu sudut itu lebih mudah digunakan dengan betul daripada hanya mengharapkan semua orang memahami sendiri

☐ F4 (1 markah): Saya berbincang dengan guru tentang tugas semakan secara bergilir

☐ H4 (1 markah): Pembahagian tanggungjawab yang munasabah membantu amalan diteruskan dan tidak membebankan seorang murid, manakala catatan hasil ringkas membolehkan kumpulan menilai perubahan serta menghargai kerjasama

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M11E05 | 11.5

Skop unit buku teks KPM hlm. 123-134 | Rujukan 3.4.1

Rancang empat langkah projek yang memenuhi syarat tersebut. Berikan sebab bagi setiap langkah.

Contoh jawapan

Kumpulan mengenal pasti satu masalah kecil seperti pembaziran kertas dengan izin guru. Fokus yang jelas membantu memilih usaha yang boleh dilaksanakan dalam seminggu menggunakan bahan sedia ada, berbanding mengumumkan projek besar yang tidak sepadan dengan masa serta kemampuan.

Kumpulan menyediakan sudut guna semula daripada bekas sedia ada yang selamat. Bekas dan kertas bersih dipilih dengan panduan guru supaya tiada pembelian tidak perlu atau pendedahan maklumat peribadi, sambil memberi rakan cara praktikal untuk bertindak.

Tugas menerangkan panduan dan menyemak bahan dibahagikan secara bergilir. Penglibatan beberapa rakan menunjukkan pengurusan bersama serta mengelakkan beban berlebihan pada seorang peserta, dan semua tugas kekal ringan tanpa menyentuh sisa tajam atau bahan tidak dikenali.

Kumpulan mencatat penggunaan selama seminggu dan membincangkan penambahbaikan. Catatan helaian yang dimanfaatkan membantu menilai hasil berkaitan matlamat, manakala refleksi membolehkan amalan yang berguna diteruskan tanpa bergantung hanya pada jumlah poster atau gambar aktiviti.

Semak isi penting

☐ F1 (1 markah): Kumpulan mengenal pasti satu masalah kecil seperti pembaziran kertas dengan izin guru

☐ H1 (1 markah): Fokus yang jelas membantu memilih usaha yang boleh dilaksanakan dalam seminggu menggunakan bahan sedia ada, berbanding mengumumkan projek besar yang tidak sepadan dengan masa serta kemampuan

☐ F2 (1 markah): Kumpulan menyediakan sudut guna semula daripada bekas sedia ada yang selamat

☐ H2 (1 markah): Bekas dan kertas bersih dipilih dengan panduan guru supaya tiada pembelian tidak perlu atau pendedahan maklumat peribadi, sambil memberi rakan cara praktikal untuk bertindak

☐ F3 (1 markah): Tugas menerangkan panduan dan menyemak bahan dibahagikan secara bergilir

☐ H3 (1 markah): Penglibatan beberapa rakan menunjukkan pengurusan bersama serta mengelakkan beban berlebihan pada seorang peserta, dan semua tugas kekal ringan tanpa menyentuh sisa tajam atau bahan tidak dikenali

☐ F4 (1 markah): Kumpulan mencatat penggunaan selama seminggu dan membincangkan penambahbaikan

☐ H4 (1 markah): Catatan helaian yang dimanfaatkan membantu menilai hasil berkaitan matlamat, manakala refleksi membolehkan amalan yang berguna diteruskan tanpa bergantung hanya pada jumlah poster atau gambar aktiviti

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

Sumber dan skop

DSKP KSSM Pendidikan Moral Tingkatan 1, KPM/BPK, BPK 2015, Terbitan 2016, ISBN 978-967-420-135-7. Buku teks KPM/DBP, Cetakan Pertama 2016, ISBN 978-983-49-1121-8. Tahun 2026 ialah sesi murid, bukan edisi buku teks baharu.

DSKP KPM, salinan rujukan | Buku teks KPM, salinan rujukan

Latihan asli berbantu AI untuk murid sesi 2026. Bukan edisi buku teks baharu, soalan rasmi, ramalan atau pengesahan KPM. Markah ialah panduan latihan, bukan skema peperiksaan. Jawapan lain yang berasas dan relevan boleh diterima. Semakan guru bebas belum dibuat. © 2026 LauPeh, setakat hak yang boleh dilindungi.